

мади, а не одній якійсь партії, та що в слід за тим читальня стремить до того, щоб при собі згуртувати усіх, а не лишні членів якоїсь партії.

Рівнобіжно з підготовлюванєм громади належить завчасу винайти в громаді одиницю — **чоловіка відповідного на провідника** читальні. Зовсім понятию, о наше патріотичне духовенство ніколи не відхилив ся від обов'язку бути душею читальні, та й сам нарід радо бачить свого пароха головою читальні, а читальня з головою-парохом на чолі має в громаді повагу. Алеж — нікуди правди діти — досвід учить нас, що не кождий парох, хоч і прихильний справі, має досить енергії, часу, а часом і охоти, посвятити читальні тільки труду, кілька справді часто для нього треба жертвувати, тому бувало у нас часами і таке, що і з так малесенького числа читалень на американській Русі деякі під головуством пароха засійтили ся. Нераз, правда, причиною того бувало брак підготовленя громади на заложенє читальні, однак при добрій волі і старанях можна сю хибу в однім році направити. Всеж досвід учить, що коли місцевий парох не чує в собі певности, що буде міг щиро зайняти ся читальнею, повинен се ясно сказати. Се парохови не уйме чести її прихильности в громаді, протівно, члени читальні, коли лиш будуть бачити в ній щирого прихильника читальні, будуть оказувати йому любов і честь, кілька разів будуть бачити його гостем між собою. Не менче важною справою, як винайденє голови читальні, є добір людей на членів виділу. Виділ читальні, сеж її душа, а як її не має читальня, то вона не буде діяльна, а тим самим не приманить до себе членів. Існуючі вже у нас читальні власне найбільше на тій точці грішать, що до виділу покликує ся людей нераз як найменше до сего спосібних.

При приєдипованю членів до читальні пособляти також буде поясненє, що **обов'язок члена читальні** кінчать ся на його моральнім поведеню і зложеню невисокої членської вкладки. Наші люди дають ся часто під тим зглядом застрашувати. Тому кождий вступаючий в члени читальні повинен розуміти, що з хвилею, коли він сповнив сей малий обов'язок, від нього читальня більше нічого не жадає, і не має права жадати; натомість він має право користувати ся читальнею,